

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
دفترخانه شورای عالی آمایش سرزمین

اسناد آمایش ۳۱ استان کشور

مُصوب شورای عالی آمایش سرزمین ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

دسیرخاژ شوراعالی آمايش سرزمین

شورایعالی آمايش سرزمین

۳.....	سند آمايش استان گلستان.....
۳۶.....	سند آمايش استان گیلان.....
۶۹.....	سند آمايش استان سمنان.....
۹۰.....	سند آمايش استان مازندران.....
۱۲۵.....	سند آمايش استان اردبیل.....
۱۵۱.....	سند آمايش استان آذربایجان غربی.....
۱۷۵.....	سند آمايش استان آذربایجان شرقی.....
۲۰۴.....	سند آمايش استان کردستان.....
۲۳۳.....	سند آمايش استان ایلام.....
۲۵۶.....	سند آمايش استان لرستان.....
۲۸۱.....	سند آمايش استان کرمانشاه.....
۳۰۰.....	سند آمايش استان همدان.....
۳۱۹.....	سند آمايش استان چهار محال و بختیاری.....
۳۳۵.....	سند آمايش استان خوزستان.....
۳۵۷.....	سند آمايش سرزمین استان اصفهان.....
۳۹۷.....	سند آمايش استان کهگیلویه و بویراحمد.....
۴۲۶.....	سند آمايش استان فارس.....
۴۴۷.....	سند آمايش استان بوشهر.....
۴۷۸.....	سند آمايش استان قم.....
۵۰۱.....	سند آمايش استان البرز.....
۵۱۹.....	سند آمايش استان تهران.....
۵۴۳.....	سند آمايش استان قزوین.....
۵۶۷.....	سند آمايش استان مرکزی.....
۵۹۴.....	سند آمايش استان زنجان.....
۶۲۳.....	سند آمايش استان سیستان و بلوچستان.....
۶۵۴.....	سند آمايش استان یزد.....
۶۸۸.....	سند آمايش استان کرمان.....
۷۲۶.....	سند آمايش استان هرمزگان.....
۷۴۸.....	سند آمايش استان خراسان جنوبی.....
۷۸۲.....	سند آمايش استان خراسان رضوی.....
۸۱۲.....	سند آمايش استان خراسان شمالی.....

به استناد جزء یک بند الف ماده ۲۶ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران و ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور؛ شورای عالی آمایش سرزمین در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱، سند آمایش استان البرز در افق ۱۴۱۰ را در دو قسمت راهبردی و اجرایی به شرح زیر تصویب نمود:

سند آمایش استان البرز

ماده ۱- تعاریف و مفاهیم

در این سند اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

شورای عالی: شورای عالی آمایش سرزمین

دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

اهداف بنیادین توسعه فضایی استان: اهداف بنیادین غایت خواست‌های جامعه در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی بوده که در قالب رویکرد تفکر ارزشی و مبتنی بر ارزش‌ها و آرمان‌های حاکم بر جامعه، احکام و الزامات اسناد فرادست ملی - منطقه‌ای، شناخت قابلیت‌ها و احصاء مسائل جامعه استخراج شده و مبنایی برای طراحی چشم‌انداز توسعه استان می‌باشد.

نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای: نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای مبتنی بر تحلیل روندها و گرایش‌های پیشین، الزامات اسناد فرادست ملی و منطقه‌ای و بررسی دقیق بر روی منابع، استعدادها و شایستگی‌های بالقوه یا بالفعل و نیز تخصص‌ها و مزیت‌های فعلی یا آتی استان در دو سطح جداگانه ملی و منطقه‌ای (متناسب با شعاع عملکردی هر نقش یا تخصص) شناسایی و تعریف می‌شود.

چشم‌انداز توسعه استان و مأموریت‌های آن: چشم‌انداز، تصویر آینده مطلوب و دلپذیر یک جامعه بوده که باورپذیری، شفافیت، جذابیت، یکپارچگی، جامعیت و برانگیزانندگی آن، سبب اجماع، ترغیب و جهت‌دهی به همه نیروهای توسعه در راستای تحقق آن می‌شود. چشم‌انداز توسعه استان مبتنی بر الزامات اسناد فرادست ملی - منطقه‌ای، اهداف بنیادین، عدم قطعیت‌های شناسایی شده، شناخت قابلیت‌ها و احصاء مسائل استان، دیدگاه‌های نخبگان و مقامات ارشد استانی و منبعث شده از نقاط لنگرگاهی (عملکردهای اصلی استان، آوازه یا برند استان و ...) در چارچوب رویکرد آینده‌نگاری استخراج می‌شود. مأموریت‌های توسعه استان نیز منبعث از سازوکار شناسایی اهداف بنیادین و استخراج چشم‌انداز، بازتاب‌دهنده جهت‌گیری‌ها و تخصص‌های توسعه استان و عرصه‌ها یا قلمروهای اولویت‌دار توسعه استان می‌باشد.

راهبردهای پابرجا: راهبردهای پابرجا راهبردهایی هستند که می‌تواند پاسخگوی آینده‌های متعدد ممکن باشد، بدون آن که در برخی آینده‌ها، موجب خسارت شدیدی شود. در سند آمایش استان، این راهبردها، راهبردهایی هستند که مبتنی بر کاربست تکنیک سناریونگاری، از بیشترین پابرجایی (ثبات، کارایی و کاربردی‌پذیری) در تمامی

سناریوهای مختلف توسعه فضایی استان و زمینه‌سازی تحقق سازمان فضایی افق توسعه یافتگی استان برخوردار هستند.

شکل‌بندی کلان نظام فضایی: شکل‌بندی کلان نظام فضایی یا همان طرح پایه آمایش استان، مبتنی بر راهبردهای پابرجا و استنتاج الزامات فضایی این راهبردها، قلمروهای اصلی و مراکز عمده زیست و فعالیت، شبکه‌های اصلی زیربنایی و کریدورهای ارتباطی و قلمروهای اولویت‌دار توسعه فعالیت و استقرار جمعیت و قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت و استقرار جمعیت استان را مشخص می‌نماید.

تخصص‌ها و اولویت‌های توسعه استان: تخصص‌های نواحی (مناطق) استان در قالب گداهای تفصیلی تر فعالیت‌ها و عرصه‌های اولویت‌دار توسعه در این نواحی (مناطق) در راستای شکل‌بندی کلان نظام فضایی طرح می‌گردد. **سیاست‌های سرزمینی توسعه بخش‌ها در استان:** مجموعه اقدامات و دستورالعمل‌های معینی که در جهت رسیدن به هدف یا اهداف موردنظر در برنامه آمایش استان، در چارچوب‌های راهبردهای مشخص شده تعیین و به اجرا گذاشته می‌شود.

تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی: از رویهم گذاری لایه‌های مختلف شکل‌بندی الگوی استقرار فعالیت‌ها، الگوی نظام سکونتگاهی، الگوی نظام خدمات اجتماعی، الگوی نظام خدمات برتر، الگوی شبکه‌های زیربنایی به همراه لایه‌های پایه نظیر لایه‌های پهنه‌بندی‌های طبیعی، تقسیمات کشوری و ... تصویر شکل‌بندی سازمان فضایی استان را شکل می‌گیرد.

برنامه‌های اجرایی آمایش استان: مجموعه‌ای از طرح‌ها و پروژه‌های هماهنگ و هم‌راستا که در چارچوب یک برنامه (بخشی یا سرزمینی) شکل می‌گیرند و با اجرای آن‌ها در چارچوب جهت‌گیری‌های کلان و روش‌های اجرایی از پیش اندیشیده شده، هدف‌های برنامه آمایش استان محقق می‌شود.

آب قابل برنامه‌ریزی: سهم آب استان از منابع آب تجدیدپذیر حوضه‌های آبریز درجه ۲ سی‌گانه کشور که استان یکی از ذینفعان آن حوضه آبریز بوده و یا از طریق طرح‌های انتقال بین حوضه‌ای، منابع آب به استان منتقل می‌شود. منابع آب قابل برنامه‌ریزی شامل منابع متعارف (سطحی و زیرسطحی) و منابع آب غیرمتعارف (پساب و منابع آب شور و لب‌شور درون سرزمینی و منابع آب نمک‌زدایی دریا) می‌باشد.

ماده ۲- سند راهبردی آمایش استان البرز به قرار زیر است:

۱۴-۱- اهداف بنیادین

- بهبود نظام بهره‌وری از محیط
- پالایش زیست‌محیطی فعالیت‌ها
- تقویت نظام توسعه در راستای پایداری
- ارتقای جایگاه اجتماعی و فرهنگی استان در کشور
- ارتقای ظرفیت اجتماعی و فرهنگی استان در سطح منطقه

- تحول ساختار صنعتی - خدماتی استان
- تقویت تنوع اقتصادی متناسب با ظرفیت استان
- تقویت نظام مدیریت غیر متمرکز و یکپارچه همسو با تحکیم ساختار
- نهادینه سازی نظام مدیریت مبتنی بر ظرفیت های درونی استان
- توسعه نظام ارتباط پذیری استان در سطح منطقه ای و فرامنطقه ای
- بهبود و ارتقای سازمان فضایی و شبکه سکونتی - فعالیتی استان
- تقویت نظام تعادل فضایی در سطح استان در راستای توازن فضایی و تعادل منطقه ای، محرومیت زدائی و تجهیز فضائی- عملکردی
- ارتقاء سطح امنیت استان از طریق بکارگیری الزامات دفاعی، امنیتی، پدافند غیر عامل و مدیریت بحران در برنامه های توسعه ای استان

۱۴-۲- نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه ای

نقش استان در تقسیم کار ملی

- استان دارای نقشی چندگانه (صنعتی، خدماتی، کشاورزی) در نواحی مختلف
- تولید کننده صنعت در مقیاس ملی
- تمرکز زدا (جمعیتی و فعالیتی) از شهر تهران
- دارای نقش های ملی در بخش گردشگری
- مفصلی مهم در شبکه ارتباطات ملی و بین المللی
- دارای ظرفیت های پژوهشی کشاورزی و مراکز تحقیقاتی در سطح ملی

نقش استان در تقسیم کار منطقه ای

- قطب فعالیت های صنعتی، خدماتی و بازرگانی منطقه (با تمرکز بر محور کرج-قزوین)
- مرکز سطح دوم مجموعه شهری تهران (تمرکز جمعیت و فعالیت)
- مرکز گردشگری منطقه البرز جنوبی
- مکمل نقش پایتخت (در سطح و عملکرد منطقه ای)
- قطب خدماتی ویژه در منطقه البرز جنوبی
- مفصل مهم ارتباطی (جمع و پخش کننده) شرق و غرب منطقه البرز جنوبی
- دارای نقش های منطقه ای چندگانه با پیوندهای منطقه ای درونی و بیرونی
- متمایل به پذیرش نقش های جدید در سطح منطقه و در ارتباط با همسایگان

۱۴-۳- چشم انداز توسعه استان

"استان البرز، منطقه‌ای است استراتژیک و حیاتی در زنجیره فعالیتی کلان اقتصادی کشور که ضمن تأمین نیازهای اشتغال استان و مناطق هم‌جوار (از جمله استان تهران) و سهم بسزا در تولید ناخالص ملی، متکی به ویژگی‌های محیطی و موقعیت نسبی خود بوده و ضمن برخورداری از محیط زیست سالم و مطلوب، توسعه‌ای پایدار را در تمامی زمینه‌ها به‌ویژه منابع محیطی دارا بوده و ضمن برخورداری از توازن منطقه‌ای، توسعه متعادل و امکانات متنوع و تخصصی در ساختار فضایی و عملکردی خود، نقشی مکمل را برای سطوح مدیریتی و عملکرد اقتصادی پایتخت کشور، در عین استقلال عملکردی، ایفا نموده و در عین حال از شبکه نهادی و سکونتگاهی و ساختار سیاسی و اجتماعی متری و هم‌پیوند در درون خود برخوردار بوده و نواحی سکونتگاهی و فعالیتی این استان از ارتباطات منطقی، تنگاتنگ و تعریف شده‌ای برخوردار است."

ویژگی‌های استان البرز در افق چشم‌انداز با رعایت الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل به صورت زیر ترسیم گردیده است:

- منطقه ای استراتژیک و حیاتی در زنجیره فعالیتی کلان اقتصاد کشور
- برتر در تأمین نیازهای اشتغال استان و مناطق هم‌جوار
- برخوردار از توسعه پایدار در تمامی زمینه‌ها (صنعت، کشاورزی، بازرگانی، گردشگری)، متناسب با توان اکولوژیکی استان
- موفق در مدیریت محیط زیست و برخوردار از محیط زیست سالم و مطلوب
- برخوردار از توازن منطقه ای و دارای توسعه متعادل در ساختار فضایی و عملکردی پهنه جغرافیایی
- پذیرنده نقش مکمل در سطوح مختلف مدیریتی و عملکرد اقتصاد پایتخت در عین صیانت از استقلال عملکردی خود
- استانی متری به لحاظ ساختار اجتماعی
- برخوردار از ارتباطات منطقی و تعریف شده در نظام سکونتگاهی و فعالیتی

۱۴-۴- ماموریت‌های توسعه استان

- تأمین بستر مناسب برای پذیرش عملکردی وظایف استان تهران
- دستیابی به شبکه متعادل سکونتگاهی
- زمینه‌سازی برای دریافت نقش‌های جدید ملی و منطقه‌ای
- آماده شدن برای تحقق ساختار اقتصادی مولد و پایدار

- دستیابی به توسعه همه‌جانبه فضایی

۱۴-۵- راهبردهای پابرجا

- به‌کارگیری راهبرد توسعه مناطق شهری چند مرکزی (PUR) و توسعه شهرهای مجاور هم‌رتبه در توزیع خدمات تخصصی و متنوع

- تمرکز زدایی از منطقه کلان‌شهری کرج و تقویت سایر مناطق مستعد برای پذیرش جمعیت و فعالیت
- برقراری پیوندهای اقتصادی فراملی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد (به‌کارگیری توان فرودگاه پیام و...)

- جلوگیری از توسعه ناهمگون با ساختار طبیعی و یا مخاطره‌آمیز
- تقویت استقلال و خودبستگی درون مجموعه‌ها و نواحی شهری موجود
- تأمین شبکه همگن و هم‌پیوند در ساختار شبکه شهری و روستایی استان، با توجه به زیرساخت‌های موجود
- تقویت و توسعه نظام ارتباطات و هم‌پیوندی‌های استان با استان‌های هم‌جوار
- ارتقاء عملکرد شهرک‌ها و نواحی صنعتی موجود و ایجاد شهرک‌های صنعتی جدید تخصصی مبتنی بر فناوری‌های برتر

- توسعه ارتباطات متعامد و غیر کرج‌مبنا
- گسترش فضای توسعه از نواحی شرقی و مرکزی استان به نواحی غربی و جنوبی
۲-۶- شکل‌بندی کلان‌نظام فضایی استان (تصویر چشم‌انداز توسعه استان)
قلمروهای اولویت‌دار استقرار جمعیت
- بخش مرکزی استان و کاهش نفوذ کلان‌شهر کرج بر ساختار نظام شهری استان
- اراضی واقع در غرب و جنوب غرب استان در شهرستان‌های نظرآباد و اشتهارد
- مراکز حاشیه به دور از کریدورهای جمعیتی فعلی استان به خصوص در قسمت‌های جنوبی، غربی و تا حدودی شمال استان

قلمروهای اولویت‌دار توسعه فعالیت (فعالیت‌های کشاورزی، صنعت و معدن، خدمات و ...)
- بخش شمالی و بکر استان و قسمت شمالی شهرستان ساوجبلاغ با اولویت توسعه فعالیت‌های گردشگری و کشاورزی بسیار محدود (دام‌پروری و باغداری و زراعت دیم) و فعالیت‌های معدنی
- منطقه شرقی استان (مجموعه شهری کرج) با اولویت گسترش خدمات برتر و توسعه صنایع کم‌آب‌بر، با فناوری بالا (High Tech) و سبز

- منطقه غربی و جنوبی استان (به ویژه بخش جنوبی شهرستان نظر آباد و شهرستان اشتهارد) با اولویت توسعه فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی

- منطقه بیابانی مرکزی با اولویت توسعه فعالیت‌های ورزشی و گردشگری

قلمروهای نامناسب استقرار جمعیت و فعالیت

محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های ناشی از قوانین و مقررات (از جمله حرایم رودخانه‌ها، حرایم امنیتی-حفاظتی و ...)

قلمروهای دارای محدودیت استقرار جمعیت

- پهنه‌های با ارتفاع بالا و شیب زیاد، کاربری جنگل، مراتع و حفاظت شده و پهنه‌هایی با قابلیت مناسب جهت

توسعه فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی و حرائم کمی و کیفی رودخانه‌ها

- شهرستان کرج و طالقان به ترتیب دارای بیشترین سطح فاقد توان برای استقرار جمعیت

قلمروهای دارای محدودیت توسعه فعالیت

- منطقه جنوب غربی شهرستان نظر آباد

- منطقه شمالی شهرستان اشتهارد و قسمت جنوبی شهرستان‌های نظر آباد و ساوجبلاغ، منطقه کوهپایه‌ای

کوهستان‌های البرز

- منطقه کوهستانی شمال استان و همچنین جنوب شهرستان اشتهارد

- مناطق حفاظت شده و شکار ممنوع بخش شمال غربی استان، شمال طالقان و پیرامون رودخانه شور در

اشتهارد

- منطقه کوهستانی شمال استان به استثنای بخش کوچکی از جنوب شهرستان اشتهارد بر اساس پهنه بندی توان

اکولوژیک و قابلیت اراضی

- ذخیره گاه‌های جنگلی و مراتع استان

- مناطق بیابانی مرکزی

- محدوده سکونت و فعالیت شرقی استان به دلیل تمرکز بیش از حد (به ویژه برای صنایع آب بر و سنگین)

- پهنه‌های در معرض مخاطرات طبیعی از جمله پهنه‌های سیل خیز، مستعد فرسایش، زمین لغزش و ...

ماده ۳- سند اجرایی آمایش استان البرز به قرار زیر است:

۳-۱- تخصص‌ها و اولویت‌های توسعه استان

- گردشگری طبیعی، کشاورزی-باغداری، دامداری، معدنی در پهنه شمالی استان

- خدمات بین راهی، صنعتی، گردشگری شهری، حمل‌ونقل و بازرگانی، کشاورزی-باغداری در پهنه مرکزی

استان

- فعالیت‌های صنعتی - خدماتی و معدنی در پهنه جنوبی استان

۳-۲- سیاست‌های سرزمینی توسعه بخش‌ها در استان

بخش طبیعی

- پیش‌بینی و تدوین ضوابط ویژه محدودکننده استفاده از اراضی طبیعی، در چارچوب پهنه‌بندی و چشم‌انداز توسعه سرزمینی استان

- الزام رسمی در به‌کارگیری راهکارهای پایدار در هر گونه اقدامات محیطی و پایش مداوم آن

- تشکیل کارگروه‌های مشترک بین سازمانی (محیط زیست، استانداری، شهرداری‌ها و ...) در ارتباط با نحوه پالایش فعالیت‌ها و توسعه فعالیت‌های جدید

- برنامه احیای سفره‌های زیرزمینی، تعادل موازنه بیلان دشت‌ها و کنترل فرونشست‌ها

- ارتقای مؤلفه‌های توسعه پایدار و بهبود محیط زیست طبیعی و انسانی

بخش اجتماعی-فرهنگی

- زمینه‌سازی برای افزایش تعاملات بین قومی، مانند همایش‌ها و نشست‌های فرهنگی، چند فرهنگی و اقدامات تبلیغی و ترویجی مرتبط

- زمینه‌سازی برای توجه به ظرفیت‌های بومی و فرهنگی در راستای توسعه منطقه‌ای

- توسعه و عرضه نیروی انسانی ماهر و خلاق و ارتقای منابع انسانی و سطح فرهنگی جامعه

- کاهش شدید روند مهاجرپذیری استان، تغییر نوع و بافت مهاجرت، ضمن مهار مهاجرت‌های بی‌رویه و کیفی نمودن مهاجرت‌ها

- کنترل و هدایت جریان‌های مهاجرتی از روستا به شهر و تلاش در جهت افزایش سهم نقاط شهری کوچک

- برنامه‌ریزی برای ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی (دست‌یابی به هدف‌های توسعه هزاره M.D.G)

- توسعه امکانات ورزشی و فرهنگی روزآمد و متناسب با نیازهای جمعیت جوان و حمایت از تشکیل تیم‌های ورزشی قهرمانی با هویت استانی و برگزاری مسابقات ملی و استانی

- زمینه‌سازی برای تشکیل تشکلهای غیردولتی، ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای و بسترسازی مناسب برای حضور فعال‌تر زنان در فرآیند توسعه

بخش سیاسی-اداری

- آموزش کارکنان ادارات استان در راستای ارتقای آگاهی‌های وظایف سازمانی و تقویت انگیزش‌های درون‌سازمانی

- زمینه‌سازی برای ایجاد همکاری‌های بین‌سازمانی، با هدف افزایش سطح تعاملات درون‌استانی

- تشکیل کارگروه‌های مشترک بین استانی، به منظور بسترسازی برای توسعه ظرفیت‌های درون‌استانی و همکاری‌های بین‌استانی

- پیش‌بینی ساختارهای جدید سازمانی در راستای نظارت و پایش اقدامات مرتبط با آمایش سرزمین

بخش کالبدی-فضایی

- همسو کردن مطالعات ناحیه‌ای و محلی با اصول و چشم‌اندازهای آمایش سرزمین (در نحوه استفاده از زمین، ارتباطات، الگوی توسعه و ...)

- پیش‌بینی برنامه‌ها و طرح‌های موضوعی دیگر در سطح منطقه و پهنه‌های استان

- حمایت ویژه و حفظ روستاهای در معرض شهری شدن، ضمن تسهیل و تجهیز بیشتر و خدمات رسانی شهرهای همجوار حتی الامکان پرهیز از شهری شدن

- سیاست تعدیل و کاهش وسعت حریم شهرها و پرهیز از پراکنده رویی در اراضی کشاورزی و منابع طبیعی

- ساماندهی حاشیه نشینی، اصلاح محیط و زیباسازی منظر شهری بر اساس طرح‌های نوین توسعه شهری

حوزه گردشگری

- توسعه همه جانبه خدمات گردشگری و اوقات فراغت

- گردشگری ورزش و دیپلماتیک در شمال شرق استان

- ارتقای ظرفیت‌های گردشگری طبیعی و تاریخی

- ساماندهی مراکز و نواحی دارای جاذبه و تجهیز آن‌ها به امکانات زیربنایی و پذیرایی از گردشگران

- تشویق سرمایه گذاری برای احداث و ایجاد سایت گردشگری و استراحتگاه‌های موقت

- ایجاد زیرساخت‌های لازم برای توسعه گردشگری طبیعی و کویرگردی در حاشیه نواحی جنوب و غرب

استان

- توسعه و اصلاح راه‌های فرعی منتهی به نقاط دارای جاذبه‌های گردشگری

- ارتقای ظرفیت اقامتگاه‌ها و هتلها به ویژه در شهر کرج و سایر پهنه‌های متناسب برای تفرج متمرکز

حوزه کشاورزی

- آبیاری مکانیزه، تغییر الگوی کشت و الگوی توسعه کشاورزی بر مبنای آب مجازی و راندمان تولید

- مطالعات راهبردی کشاورزی با توجه به شرایط بحرانی منابع آب و ارزش افزوده پایین فعالیتهای کنونی به

منظور ارتقای بهره‌وری و تغییر و اصلاح الگوی کشت و کاهش مصرف آب با توجه به توانمندی دانشگاه‌ها و

پژوهشکده‌های کشاورزی استان

- اصلاح الگوی کشت و توسعه کشت‌های کم آب بر و مقاوم در برابر شوری
- تاکید بر ساماندهی توسعه بهره‌وری باغات، کشت‌های متراکم و گلخانه ای در استان
- توسعه کشت گیاهان داروئی
- توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی

حوزه خدمات

- توسعه مراکز پیشرفته درمانی و اقامتی در غرب و مرکز استان
- گسترش آموزش عالی و تحصیلات تکمیلی بویژه در غرب استان
- افزایش تعامل دانشگاه با فعالان و مدیران و صاحبان صنایع استان در غالب پارک های علم و فناوری
- گسترش فناوری اطلاعات و تسریع در احداث شهرک IT و پارک فناوری اطلاعات در منطقه ویژه اقتصادی

فرودگاه پیام

- افزایش ضریب نفوذ اینترنت در شهرها و روستاها، بویژه گسترش شبکه فیبر نوری
- حمایت از مؤسسات و شرکت‌های بخش خصوصی در ارائه خدمات IT
- تقویت سخت افزاری و نرم افزاری دستگاه‌هایی دولتی
- گسترش بازرگانی نوین و مبتنی بر فناوری های ارتباطی
- ایجاد مجتمع بزرگ بار انداز کالا وابسته به منطقه ویژه شامل پایانه های باری با استفاده از قابلیت بندر خشک و یا به صورت پارک لجستیک
- تقویت اتاق‌های بازرگانی و تعاون برای فراهم نمودن زمینه های مبادله با کشورهای هدف
- حمایت‌های مالی و اجرایی از برگزاری نمایشگاه های ملی، منطقه ای و بین‌المللی در استان

حوزه صنعت

- توسعه خوشه صنعتی و تکمیل زنجیره ارزش افزوده صنایع ریلی، صنایع غذایی و دارویی و صنایع ساخت خودرو و ماشین آلات با ملاحظات آب و محیط زیست
- برنامه ریزی در خصوص انتقال صنوف آلاینده به شهرکها و مناطق تعیین شده
- توسعه صنایع مبتنی بر فناوری و دانش بنیان و پاک و کم آب بر در تمامی حوزه های صنعتی مجاز استان
- ارتقاء کیفیت و استاندارد سازی محصولات صنعتی و معدنی استان
- توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی با تأکید بر صنایع بسته بندی محصولات با توجه به موقعیت

جغرافیایی استان

- ارتقاء عملکرد شهرک‌ها و نواحی صنعتی موجود و تکمیل ظرفیت آن‌ها متناسب با توان زیست محیطی نواحی مختلف استان

- اتصال شهرک‌های صنعتی استان به شبکه راه آهن

حوزه حمل و نقل و ارتباطات

- تنوع بخشی به نظام ارتباطی استان، با تأکید بر توسعه حمل و نقل درون منطقه‌ای و پایدار

- تقویت ساختار حمل و نقل درونی و بهبود شبکه ارتباطات، درون هسته‌های سکونتی-فعالیتی موجود و مجموعه‌ها و نواحی شهری

- جداسازی دسترسی‌های ملی از منطقه‌ای، با توجه به نقش و کارکرد مجموعه‌ها و نواحی سکونتی-فعالیتی

- تقویت نظام ارتباطات و هم‌پیوندی‌های درون مجموعه‌ای، و جدا ساختن آن از ارتباطات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای

- توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل در ابعاد مختلف، در راستای تقویت جایگاه ملی و منطقه‌ای

- ساماندهی نظام ارتباطی شمال استان، ناشی از گردشگری در ارتفاعات

- رفع تعارضات موجود در شبکه حمل و نقلی و نظام ارتباطات درون‌استانی، با رویکرد توسعه ناحیه‌ای

- TOD توسعه در پیرامون کانون‌های حمل و نقل انبوه مسافر، ایستگاه مترو و راه آهن

- حمل و نقل عمومی پیوسته درون و برون شهری

حوزه زیرساخت‌ها و تاسیسات

- تولید انرژی تجدید پذیر در محل بویژه در مناطق روستایی و گردشگری

- بازسازی شبکه‌های انتقال و توزیع آب بویژه در مناطق شهری

- گسترش و پوشش کامل شبکه جمع‌آوری فاضلاب و توسعه و تکمیل تصفیه‌خانه‌ها

- توسعه و اصلاح شبکه‌های برق و گاز با افزایش اتصالات شبکه‌ای و کاهش ریسک نوسان و قطعی برق

- بهبود زیرساخت‌های مخابراتی و افزایش پهنای باند و سرعت خطوط انتقال اطلاعات و اینترنت

- تخصیص حداقل ۲۰٪ آب پساب به حقایقه طبیعی سفره‌های زیرزمینی و رودخانه‌ها

- شبکه‌ای نمودن زیرساخت گازرسانی استان و کاهش آثار قطعی و سوانح و نوسانات افت فشار

حوزه اقتصادی و مالی

- افزایش ارزش افزوده و بهره‌وری سرانه

- ایجاد زمینه های لازم برای افزایش سرمایه گذاری های مولد در بخش های تخصصی استان مثل گردشگری، آموزش، فرهنگی و صنعت و معدن با اولویت فعالیت های نوین و دانش پایه
- ایجاد و توسعه مراکز رشد در زمینه های مرتبط با فعالیت های اقتصادی استان و ارائه تسهیلات لازم برای استقرار فعالیت های دانش پایه در این مراکز
- تلاش در جهت بومی نمودن سرمایه گذاری های صنعتی و کاهش خروج ارزش افزوده آن ها از استان با توجه به نزدیکی به تهران
- ارتقاء کیفیت و استاندارد سازی محصولات صنعتی و معدنی استان
- ترویج به کارگیری فناوری های نوین و دانش پایه در بخش های تولیدی و خدماتی
- تقویت و سازماندهی تشکل های صادراتی استان
- تقویت تالار بورس اوراق بهادار به منظور تمرکز کارگزاری های بورس
- توسعه خدمات بازرگانی نوین و تقویت زیرساخت های مورد نیاز با تأکید بر تمرکززدایی محوری

۳-۳- تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی

تخصص های اصلی مناطق برنامه ریزی و الگوی استقرار فعالیت و جمعیت در استان

ناحیه یک (مجموعه شهری کرج): کلانشهری مدرن با هویت مستقل در عرصه ملی، قطب دانشگاهی و پژوهشی کشاورزی

ناحیه دو (هشتگرد و نظرآباد): تولید پاک، رقابتی و پایدار

ناحیه سه (طالقان و آسارا): کوهستانی پاک، بهشت گردشگران با محیط زیستی بالنده و پایدار

ناحیه چهار (شهرستان اشتهارد): صنعت مدرن و ارتباطات توسعه یافته

مناطق مستعد توسعه فعالیت های کشاورزی

- دشت گسترده و حاصلخیز کرج و ساوجبلاغ در نوار مرکزی استان با قابلیت کشت آبی زراعت (با تأکید بر کشت گلخانه ای)، باغی و پرورش گل
- مجموعه روستایی منطقه طالقان در شمال با قابلیت های کشت دیم و محصولات باغی
- توسعه کاشت گیاهان دارویی در کوهپایه ها و ارتفاعات شمال و جنوب استان
- کشت پسته در اراضی پست و کم ارتفاع و لب شور جنوب و جنوب غربی استان با رویکرد جایگزینی با کشت های آب بر
- تجمیع اراضی و اصلاح الگوی کشت و آبیاری در قلمرو اصلی دشت مرکزی استان

- متنوع سازی پرورش ماهی در استخر آب مزارع و نیز سرچشمه رودها، زنبورداری در مراتع و مزارع و پرورش اسب، شتر و شترمرغ در مناطق مستعد

مناطق مستعد توسعه فعالیت های صنعتی و معدنی

- محور آزادراه تهران - کرج و کرج - قزوین برای توسعه سرمایه گذاری (خارجی) در حوزه های ماشین آلات و خودروسازی، صنایع های تک و سبز، صنایع دارویی، غذایی و استقرار کارگاه های بالای ۱۰۰ نفر کارکن

- پهنه شمالی (طالقان، شمال شهرستان کرج و شمال شهرستان ساوجبلاغ) برای صنایع تبدیلی و بسته بندی غذایی و آب معدنی

- محور ماهدشت به اشتهارد، توسعه و تکمیل صنایع با رعایت الزامات زیست محیطی و محدودیت های آب و رویکرد تکمیل زنجیره ارزش افزوده صنایع

- حوزه پیرامون فرودگاه پیام، صنایع با محصولات صادراتی کم حجم و با ارزش مبتنی بر فناوری

- حوزه نظرآباد و نجم آباد توسعه عام با ملاحظات آب و محیط زیست

- حوزه صنعتی اشتهارد، توسعه صنایع پایین دستی نفت و گاز

- حوزه صنعتی سیپورکس و سیمان آبیگ در زمینه احیای زنجیره ارزش افزوده صنعتی و معدنی صنایع ساختمانی

- در غرب کرج تا هشتگرد جدید توسعه صنایع های تک، بیو و نانو و فناوری های مرتبط با صنایع عمده مستقل

مناطق مستعد توسعه فعالیت های گردشگری

- تمام دره رودهای شمالی استان (شامل مجموعه کوهستانی دیزین - گچسار، حوزه کردان و برغان، آزادراه تهران - شمال، جاده شمشک به تهران، جاده چالوس به کرج و جاده فرعی به سمت طالقان) در حوزه های گردشگری سلامت (تندرستی و درمانی)، دهکده دیپلماتیک، گردشگری کشاورزی، پرورش لاله، گردشگری ورزشهای زمستانی و پیست های اسکی

- حوزه میانی با گستره باغات و مزارع کشاورزی در گردشگری کشاورزی

- حوزه جنوبی با چشم انداز خشک و بیابانی و مناظر ارتفاعات حلقه دره و فرصت های کویرنوردی و کمپینگ و ورزشهای موتوری و آفرود

- گردشگری تاریخی - فرهنگی و شهری در مجموعه شهری کرج و منطقه نظرآباد

- توسعه گردشگری متمرکز در محدوده اراضی فرودگاه پیام

الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی

- شهر کرج در سطح ۱، شهرهای فردیس، شهر جدید هشتگرد - نظرآباد - ماهدشت در سطح ۲، شهرهای اشتهارد - هشتگرد - کمال شهر - محمدشهر - مشکین دشت در سطح ۳ جمعیتی، چهارباغ در سطح ۴، شهرهای لشگرآباد، هیو، گلزار، گرمدره، کوهسار در سطح ۵، طالقان، تنکمان، کردان، دیزین، شهرستانک، نجم آباد، در سطح ۶ و آسارا در سطح ۷ طبقه بندی جمعیتی شهرهای استان البرز در افق طرح دیده شده اند.

مناطق مستعد توسعه خدمات و بازرگانی

- شهر کرج با بعد خدماتی گسترده خود با اختلاف زیادی در سطح یک در میان شهرهای استان قرار گرفته است. با اختلاف زیاد در سطح دوم شهرهای فردیس کمال شهر، محمدشهر و نظرآباد و سپس شهرهای هشتگرد، مشکین دشت و ماهدشت در سطح سوم سلسله مراتب خدماتی استان قرار می گیرند. پس از آن شهرهای اشتهارد و شهر جدید هشتگرد در سطح چهارم سلسله مراتب و شهرهای طالقان، کوهسار، سیف آباد، چهارباغ، تنکمان، آسارا و گرمدره در سطح پنجم سلسله مراتب واقع شده اند.

- خدمات بیمه با عملکرد فراملی در کلانشهر کرج و فرودگاه پیام پیش بینی می شود.

- تمرکززدایی از فعالیت های مهندسی مشاور و پیمانکاران و مشاورین حقوقی از تهران و توسعه خدمات فنی و مهندسی تهران و توسعه خدمات حقوقی در البرز عمدتاً متمرکز بر کلانشهر کرج

- کلانشهر کرج و دو بازوی شرقی و جنوبی آن کانون توسعه فعالیت های خدمات فناورانه

- دو حوزه کرج در شرق و هشتگرد در غرب مزیت مکانی برای استقرار خدمات موسسات بازاریابی

- توسعه خطوط ریلی از کرج به سمت ماهدشت، اشتهارد و بویین زهرا و تاکستان، پیشنهاد بندر خشک و ترمینال ریلی و توسعه بحث کارگو در فرودگاه بین المللی پیام و همچنین توسعه ظرفیت سردخانه ای در این فضاها

خدمات اداری، سیاسی، بانکی و مالی

- توسعه مشترک حوزه شهری هشتگرد - نظرآباد، تاکید بر شکل گیری مفهوم جدید چند شهری در فضای اداری و سیاسی استان

- کلانشهر کرج قطب مبادلات بانکی و مالی استان و استقرار فعالیتهای بورس و شعب موسسات سرمایه گذاری و اعتباری

- حوزه شهری هشتگرد - نظرآباد به عنوان قطب توسعه جدید استان و اشتهارد به عنوان معین خدمات بانکی مرتبط با شهرک صنعتی اشتهارد

آموزش عالی

- توسعه و ساماندهی آموزش عالی به ترتیب در کلانشهر کرج، حوزه شهری هشتگرد - نظرآباد و حوزه شهری مشکین دشت - محمدشهر - ماهدشت - فردیس

خدمات درمانی - بهداشتی

- توسعه شبکه درمانی به ترتیب در کلانشهر کرج، حوزه شهری هشتگرد - نظرآباد و حوزه شهری مشکین دشت - محمدشهر - ماهدشت - فردیس

مناطق مستعد توسعه زیرساخت‌ها

- شهرستان کرج به عنوان کانون حمل و نقل چندوجهی
- خط آهن کرج ماهدشت - اشتهارد - بویین زهرا تا کستان و پتانسیل توسعه ترمینال ریلی و پارک لجستیک و بندر خشک، گمرک، انبارداری و توسعه صنعتی مجاور خط آهن
- تعریف یک محور پیوسته اصلی از هشتگرد جدید به طالقان (در امتداد بزرگراه نظرآباد به هشتگرد جدید)
- تبدیل فرودگاه آزادی در غرب استان به یک کانون گردشگری و هوانوردی و آموزش پرواز فعال در منطقه
- توسعه نیروگاه های خورشیدی و بادی و پکیج های نیروگاهی کوچک در کنار مصرف کنندگان عمده نظیر شهرک های صنعتی و یا فرودگاه
- توسعه شبکه جمع آوری و تصفیه فاضلاب در سطح کل استان
- توسعه فرودگاه پیام و افزوده شدن خدمات مسافری و توسعه خدمات وابسته به فرودگاه و دسترسی به مترو و شکل گیری شهرک فناوری و بسط ایده شهر فرودگاهی در پیرامون آن
- تبدیل حوزه شهری هشتگرد - نظرآباد با توجه به رشد جمعیت و فعالیت به کانون منطقه ای ترابری
- تبدیل شهر اشتهارد با عبور کمربندی چهارم تهران به یکی از کانون های ارتباطی عمده استان

ماده ۴- برنامه های اجرایی آمایش استان البرز به قرار زیر است:

نظام سکونتگاهی و توزیع فضایی جمعیت

- برنامه تعادل بخشی فضایی سکونتگاه‌ها
- برنامه تاب آوری و توانمندسازی چند وجهی قلمروها (شهرستان ها، شهرها و روستاها)
- برنامه ساماندهی کیفیت محیطی سکونتگاه‌ها
- برنامه هوشمندسازی شهر

صنعت و معدن

- برنامه توسعه، تکمیل و تجهیز زنجیره ها، خوشه ها، تعاونی ها و واحدهای فعال و نیمه فعال صنعتی
- برنامه ایجاد، توسعه، تجهیز و تکمیل زیرساخت ها، فضاها و تسهیلات مرتبط با صنایع
- برنامه ارتقای بهره وری صنایع (مصرف بهینه آب، حامل های انرژی و..)
- برنامه حفاظت و صیانت از محیط زیست و کاهش آلودگی ها منتج از فعالیت های صنعتی و معدنی

ارتباطات و فناوری اطلاعات

- برنامه توسعه کاربردها و خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات
- کادرسازی و برنامه تربیت انسانی در بخش فناوری
- برنامه ارتقاء امنیت فضای ارتباطات و فناوری

آموزش، علم و فناوری

- برنامه ساماندهی مراکز و موسسات آموزش عالی
- برنامه توسعه و ساماندهی زیرساخت های آموزش و پرورش
- برنامه ایجاد، توسعه و تجهیز زیرساخت های پارک علم و فناوری، ایستگاه های تحقیقاتی و مراکز رشد
- برنامه بهره گیری از تفکر دانشی و ایده های فناورانه (نخبگان، انجمن ها و..)

میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- برنامه توسعه زیرساخت ها و تأسیسات و خدمات مرتبط با گردشگری
- برنامه توسعه گردشگری طبیعی
- برنامه توسعه گردشگری سلامت
- برنامه حمایت از تولید و صادرات صنایع دستی
- برنامه توسعه گردشگری روستایی - عشایری و کشاورزی

حمل و نقل

- برنامه تجاری سازی زیر ساخت های حمل و نقل جاده ای
- برنامه توسعه خدمات لجستیکی حمل و نقل

بازرگانی

- برنامه توسعه و گسترش تجارب مدرن و تجارت الکترونیک و فراهم سازی زیرساخت ها و تسهیلات مرتبط

کشاورزی و امنیت غذایی

- برنامه توسعه مکانیزاسیون کشاورزی
  - برنامه افزایش محصولات باغی و زراعی با تاکید بر محصولات دارای مزیت نسبی استان
  - برنامه توسعه کشت و فرآوری گیاهان دارویی
  - برنامه بهبود بهره‌وری آب و اصلاح الگوی کشت
  - برنامه تحقیق و توسعه در امور کشاورزی
  - برنامه تکمیل و توسعه زنجیره های ارزش محصولات کشاورزی
  - برنامه توسعه و توانمندسازی تعاونی ها، تشکل های و بهره‌برداران کشاورزی
  - برنامه هوشمند سازی و توسعه کشاورزی دانش بنیان
  - توسعه پرورش دام و طیور
  - توسعه کشت گلخانه‌ای
  - مقابله با بیابان‌زایی
- آب**

- برنامه بهسازی و توسعه تأسیسات آب و فاضلاب و بازچرخانی آب
- محیط زیست و منابع طبیعی**

- برنامه آبخیزداری و آبخوانداری
- برنامه حفاظت خاک
- برنامه پایش و مدیریت کاهش آلاینده‌ها
- برنامه مدیریت و بازیافت پسماند

انرژی

- برنامه تامین انرژی
- برنامه توسعه انرژی‌های نوین و تجدیدپذیر

دفاعی، امنیتی و پدافند غیر عامل

- برنامه ایجاد، توسعه، تکمیل و تجهیز زیرساخت‌ها، امکانات و تسهیلات مرتبط با مدیریت بحران

- برنامه هدایت، راهبری، پایش و شناسایی تهدیدات و مصون‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری مردم، زیرساخت‌ها و کانون‌های جمعیت و فعالیت و استمرار خدمات ضروری (از طریق رعایت اصول، الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل)

- برنامه جامع پدافند غیرعامل و مدیریت بحران

- برنامه توسعه زیرساخت‌های لازم مدیریت بحران (متناسب با نقش استان در پشتیبانی از استان‌های مجاور در مواقع بحران)

- برنامه خروج تدریجی مراکز خطرزای غیرشهری از نقاط مسکونی

- برنامه اشراف، صیانت، مقابله، تحلیل و بررسی، معماری و مهندسی و هم‌افزایی اطلاعاتی و امنیتی در مسائل و اهداف راهبردی وزارت اطلاعات در محیط امنیت ملی

اقتصاد و سرمایه‌گذاری

- برنامه تسهیل و جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و جلب مشارکت‌ها

- برنامه بهبود فضای کسب و کار

مدیریت نهادی

- برنامه ایجاد تغییرات نهادی و اصلاح و تقویت سیاست‌گذاری‌ها مبتنی بر طرح آمایش سرزمین

ماده ۵- تمامی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مکلف به رعایت مفاد این سند می‌باشند.

ماده ۶- کلیه فعالیت‌های تعریف شده در بخش‌های مختلف این سند باید به گونه‌ای باشد که مجموع نیازها و مصارف آبی آن‌ها محدود به سقف آب قابل برنامه‌ریزی استان در چارچوب پانزدهمین مصوبه‌ی شورای عالی آب در حوضه‌های آبریز درجه ۲- که توسط وزارت نیرو ابلاغ می‌گردد- باشد. وزارت نیرو مکلف است آب قابل برنامه‌ریزی به‌هنگام شده را در دوره‌های زمانی ۵ ساله بازنگری و به تفکیک بخش‌های مختلف مصرف و حوضه‌های آبریز درجه ۲، به استان‌ها ابلاغ نماید.

ماده ۷- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است، گزارش عملکرد سالانه تحقق این سند را در پایان هر سال به دبیرخانه ار سال نموده و دبیرخانه نیز گزارشی از میزان تحقق‌پذیری اسناد آمایش همه استان‌ها را به شورای عالی ارائه می‌دهد.

ماده ۸- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است تمهیدات لازم به منظور تحقق‌پذیری سند و هم‌چنین مطالعات آمایش استان در سطح استان را فراهم آورد.

ماده ۹- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است به منظور تحقق عملیاتی سند؛ پیوند بین این سند با مطالعات آتی در سطح استان و برنامه‌های بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت از جمله بودجه سنواتی در استان را با تعامل و همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور برقرار نماید.

ماده ۱۰- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است حداکثر ظرف مدت یکسال، سند آمایش استان را بر اساس سند ملی آمایش سرزمین بازننگری، بروزرسانی و اسناد مربوطه را به دبیرخانه ارسال نماید.